

Evrin RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Doğa Hakları ve Çevre Politikaları Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Fahrettin KOCA tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 16.02.2024

Evrin RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre halk sağlığı için risk oluşturan en önemli 10 toksik maddeden biri kurşundur. Hava kirliliği ve çevre kirliliğine bağlı olarak atmosferi, su varlıklarını ve toprağı zehirleyen kurşun, doğrudan ve dolaylı olarak da vatandaşların sağlığını tehlikeye atmaktadır. Bu çevre sorununun kökenleri çeşitli kaynaklara dayanmaktadır. Endüstriyel faaliyetler, madencilik, metalürji işlemleri ve otomotiv sanayisi gibi sektörlerde kullanılan kurşun içeren malzemelerin üretimi ve kullanımı, çevreye önemli ölçüde kurşun salımına neden olmaktadır. Bu salınım, atmosferdeki partikül madde kirliliği, su kaynaklarında kirlilik ve toprak kontaminasyonuna yol açmaktadır.

Özellikle eski binalarda kullanılan kurşunlu boyaların zamanla aşınarak toz haline gelmesi, iç mekanlarda hava yoluyla solunabilir hale gelmelerine neden olmaktadır. Bu durum; bakım, onarım veya yıkım çalışmaları sırasında ortaya çıkan tozların vatandaşlar için ciddi bir risk oluşturmaya yol açmaktadır. Birçok ülkede içeriğinde kurşun bulunan boyaların kısıtlanmasına-yasaklanmasına yönelik çalışmalar bulunmaktadır ancak bu ülkeler listesinde maalesef Türkiye yer almamaktadır. Bu durumun yanı sıra, kurşun maruziyetine neden olan çevresel etkenler de bulunmaktadır.

Su kaynakları, özellikle endüstriyel atıklar ve kirlenmiş yağmurlar aracılığıyla, kurşunun su varlıklarına bulaşmasına neden olmaktadır. Kurşunlu boruların kullanımı veya su kaynaklarının çevresindeki kurşun kirliliği, içme suyu ve kullanma suyu kaynaklarında kurşun konsantrasyonlarının artmasına sebep olmaktadır. Bu durum, su arıtma tesislerinin yetersiz olduğu veya su kaynaklarının kurşuna maruz kaldığı bölgelerde vatandaşların su tüketimi yoluyla da kurşuna maruz kalma riskini artırmaktadır.

Ayrıca, kurşuna maruziyetin bir diğer önemli kaynağı da gıdalardır. Tarımsal alanlarda kullanılan kurşun içeren pestisitler, endüstriyel kirlilik ve toprak kontaminasyonu, meyve, sebze ve diğer tarım ürünlerinde kurşun konsantrasyonlarını artırmaktadır. Yine bu durum, vatandaşların tükettiği gıdalar aracılığıyla kurşuna maruz kalmalarına yol açmaktadır.

Bu maruziyet sonucu oluşan kurşun zehirlenmesi, anemi, işitme kaybı ve diğer sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Kurşuna maruz kalma her yaş grubu için tehlikeli olsa da, toplumun geleceği olan çocukların maruziyeti ise daha ciddi risklere yol açabilmektedir. Özellikle çocukluk dönemindeki hassasiyetleri nedeniyle, kurşuna maruziyetin uzun vadeli etkileri, büyüme ve gelişme üzerinde önemli olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Ayrıca, kurşun vücuda girdiğinde sinir sistemine zarar vermekte, öğrenme ve davranış sorunlarına neden olmakta, büyüme ve gelişmeyi olumsuz etkilemektedir. Bilhassa çocuklar, hızlı büyüme ve gelişme dönemlerinde oldukları için, kurşuna maruz kalmaları durumunda bu toksik maddeye daha duyarlıdırlar.

Bu bağlamda;

1. 2022-2023 yılları arasında kurşun zehirlenmesine bağlı olarak hastanelere başvuran kişi sayısı kaçtır? Zehirlenmelerin nedenlerine ilişkin bir araştırma yapılmış mıdır? Bu yıllar arasında kaç kişinin kurşun düzeyine bakılmış ve bunlardan kaçının değeri yüksek çıkmıştır? Her iki durumda da bu kişilerin kaç 18 yaş altındadır?
2. Ülkemizde su ve gıda alanında kurşun ölçümü, izleme ve kontrol sistemleri bulunmakta mıdır?
3. Bakanlığınız tarafından su kaynaklarındaki kurşun kirliliği düzenli olarak izlenmekte midir? Eğer izleniyorsa, 2022-2023 yılları arasında illere göre elde edilen laboratuvar sonuçları nedir?
4. Dünya Sağlık Örgütü'ne bağlı Küresel Sağlık Gözlemevi tarafından tutulan kayıtlara göre 31 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla dünya genelinde 84 ülke (tüm ülkelerin yüzde 43'ü) kurşun içeren boyaların üretimini, ithalatını ve satışını sınırlamak için yasal olarak bağlayıcı kontrollere sahiptir. Bu konuda Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) herhangi bir talepte bulunulmuş mudur? Yine bu konuda bir mevzuat çalışması bulunmakta mıdır?
5. Bakanlığınız, çocukları kurşuna maruziyet konusunda korumak ve bu sorunla mücadele etmek adına çocuk sağlığını koruyucu hangi önlemleri almaktadır? Aile ve toplum bilgilendirilmesi yapılmakta mıdır?
6. ABD ve diğer Avrupa ülkelerinde uygulanan çocuklara yönelik kurşun izleme programı Türkiye'de uygulanmakta mıdır? Asemptomatik kurşun zehirlenme riski olan çocukları saptamak için program oluşturulması düşünülmekte midir? 14 yaş altı çocuklar için Türkiye'de yürütülen kurşun ölçüm çalışmaları bulunmakta mıdır?